

Vienā dienā izdzīvojot nedēļu

Floristes, ziedu mākslinieces Maijas Gailumas 24 stundas stopkadros

#SIF_MAF2022

Maija Gailuma beigusi Kaunatas vidusskolu, Rēzeknes Mākslas vidusskolas Dekoratīvās noformēšanas nodaļu, Latvijas Mākslas akadēmiju kā profesionāls mākslinieks vizuālajās un plastiskajās mākslās, Ritas Garaissilas ziedu kārtošanas skolu. Kopš 1991. gada strādā Jura Soikāna Ludzas mākslas skolas Nautrēnu filiālē (ilgus gadus kā zīmēšanas, gleznošanas, kompozīcijas, mākslas pamatu, keramikas, burtu mācības u.c. priekšmetu pedagoģe, šobrīd – filiāles vadītāja). Vadījusi neskaitāmus floristu kursus visā Latgalē. M. Gailuma ir LAK Floristikas amata meistare. Šobrīd Nautrēnu vidusskolā vada skolas rotāšanas pulciņu «Līmējam, zīmējam, rotājam!». Daudzus gadus bijusi gleznošanas pulciņa skolotāja ARPC «Zeiņi». Kā floriste bijusi radošu projektu dalībniece Grieķijā, Lietuvā, Baltkrievijā un daudzās citās valstīs.

Rīts dzīvnieku un dārza aprūpē

Dienas gaitu nosaka dabas apstākļi. Man no rīta jāceļas un jābaro mani dzīvnieki – četri suņi, kaķi, vistas. Viss dārzā jāaprūpē un jālaista. Es to gribētu nedarīt, bet viss sastādās it kā pats no sevis... Kad ir skolas laiks, tad diena pakārtojas skolas dzīvei. Šodien gaidu bērnus atbraucam, mazdēlu, kurš dzer tikai *sarkano ūniju* (sarkano ūdeni, patiesībā sulu). Visu rītu vāru auksto gaļu, iztvaicēju upeņes sulā un savārīju zapti. Brālis saka, ka tas ir pagājušais gadsimts, ko es te daru. Tagad veikalā cauru ziemeņu var nopirkt svaigus dārzeņus un augļus, bet mūsu paaudzei tā pienēms.

Kā es smejos, ir tāds novirziens – floristika burciņās. Vienu gadu saauga daudz puķkāpostu, un radās ideja – klāt cherry tomātiņi, paprika, patisoniņi, mazie burkāniņi, gurķi, visu liku trīslitru burkā, klāt dilles, lauru lapas, skaisti kārtām, marināde virsū. Un katrs var ēst, kas garšo. Trīslitru burka, kurā ir floristika. Mana marka, visi tā te sauc. Jau vidusskolas gados marinēšanā es nomainīju mammu.

Mana mamma bija puķu mīle un izšuva rokdarbus. Viņas kolekcija veidojās tā – viņa 35 gadus strādāja par pastnieci, un visas tantes, likvidējot savu puķu dārzu, puķes novēlēja mammai – Nīna, es tev dodu savu peoniju, floksi. Un mamma nesa uz mājām, viss bija puķēs. No tēva mājām es sev esmu atvedusi sarkano peoniju, visādu krāsu pīrūlas, vērmeles. Kas to zina, kad kas aizķeras...

Savu topošo vīru Pēteri Gailumu (1962–2017) es arī novērtēju pēc tā, ka viņš man kā pirmos ziedus vārda dienā mēnesi pēc iepazīšanās atnesa baltas fritilārijas. Nu, ka tādas puķes audzē mājās, pilnīgi normāls džeks! Viņš man 1987. gadā uzdāvināja akvareli ar ziediem, savā tehnikā. J. Undas audzēknis kā nekā. Uz gleznas arī uzvārdu izlasīju, par laimi, tas nebija smieklīgs, derēja! Tas jau bija aizmirsis, sarunā uzplaiksnāja atmiņā...

Diena ar SIA «Limbažu ceļi» fonā un rosību dārzā

Interesanti, ka floristika Latgalē, Rēzeknes novadā vispār attīstījās, jo tā radās un izauga no diviem cilvēkiem – Dainas Zvejsalnieces, kura mani ievilkā tajā visā, un manis. Floristiku neviens īsti par mākslas veidu pat neuztvēra. Kā meistaram man bija jāiziet pavasara, rudens prakses

pilīs, pie ārzemju skolotājiem, padārgi. Novadā es savu nišu esmu aizpildījusi, darot visu, ko no manis prasīja – formēju svētkus, Māras pieminekli. Man reizēm liekas, ka tā visa nebija, jo tagad tā vairs nav. Tas bija cits cilvēks. Tā pietrūkst. Tādā apjomā floristikas darba vairs nebūs nekad. Floristika tagad ir ziedu kārtojumi kastītēs, oāzītēs saspraustas puķes, pieliktas pērlītes. Mūsdienās nekas jauns nav izdomāts, tikai visam pievienotas lampiņas. Tās pamatīgās zināšanas, kas bija toreiz, piemēram, atbrauca pasniedzēji no Igaunijas, ikebanu no puķēm likām visu dienu. Vai Stass Zubovs no Krievijas teica – gribat pazemot rozi, ielieciet to konservu kārbā... Tie citāti ir palikuši atmiņā uz dzīvi, cik spēcīgi tas pateikts. Tas ir kā likums, ko korifeji pateikuši. Manuprāt, floristam jāzina viss no apakšas – kā kurš augs aug, cik izturīgs, kādā ūdenī liekams, tad tu vari būt profesionālis.

Pēc kursu beigšanas Latgales Kultūrvēstures muzejā bija mana pirmā floristikas izstāde, milzīga, kādi 200 darbi. Toreizējā muzeja direktore Helēna Bernāne mani iedrošināja. Tagad liekas – neiedomājami!

Mana darbība kā pasniedzējai notika pieaugušo izglītības centros, kur mēs gatavojām jaunus floristus, kuri strādās ziedu veikalos un dārzniecībās. Tie bija tādi intensīvie gadi – kursi, darbu pārdošana utt., kā rezultātā nopirkām šo māju. Tas darbs reizēm bija gandrīz 24 stundas diennaktī, jo materiāls bija jāsavāc pa mežiem, plāvām, krūmiem, dārzi bija pilni ar *sausēnēm*, siltumnīcās auga krāspēdijas, gomfrēnas... Ar tagadējo skatu uz to laiku es nesaprotu, kā to visu varēja pavilkt reizē ar valsts darbu, saimniecisko darbību, bērniem. Vajadzēja arī sagatavot materiālu un kaltēt augus. Blakus Pētera darbnīcai vienā telpā bija sastiepti striķi striķi, kā raganu midzenī. Ļoti daudz telpas ir vajadzīgs floristikai, lai tas, ko tu savāc, žāvē, uzglabā, piemēram, mizas, nesapelē un peles nesagrauž.

Pašlaik mana intensīvā darbība ir beigusies, bet tā, kā es kādreiz strādāju... Piemēram, izlaidumam vajag 60 pušķus divās dienās, uzzvana, un pēdējā brīdī palūdz, ka vēl 10 vajag papildus klāt... Tu saproti, ka tev ir jāiziet no situācijas. Tā laika darbs ir norūdījis līdz tādai pakāpei, ka, manuprāt, nav lietu, ko es nevaru.

Kā florists es strādāju piektdien, sestdien, svētdien, jo pa nedēļu es biju skolotāja. Ta kāzas, ta jubilejas – visu laiku kustībā, plus kursi. Viena kāja piektdien Preiļos, sestdien jau Maltā vadu nodarbības, tad svētdien Stabulniekos. Smējos, ka normālai sievietei rokassomiņā ir lūpu krāsa, bet floristei obligāti ir drāts, dārznieku šķēres, ko septembrī ieliek, nezinu, kad izņem. Atbrauc mājās – augi jāsaģatavo, jāsasien saišķiņš. Kad manas meitas bija mājās, bija komanda – ko es sasēju, to viņas no rīta izkarināja žāvēties. Arī savākt pēc manis... Bieži cilvēki teica – sataisi kaut ko no lauku puķēm! ...bet lauku puķes neatnāk pašas uz istabu! 30 pušķiem man ir jāsaģiež rudzu vārpu pušķis, jānotīra kāti, jāsaģatavo 150 hostu lapas, apmēram 90 lupīnas. Es atbraucu, meitenes man pa dienu ir visu saģiezušas, es tik varu taisīt līdz pusnaktij. Komandā es to varēju paveikt. Sešas rociņas vai divas, ir atšķirība.

Atmiņā palicis Art Farers projekts Grieķijā, kura laikā bija jāveido pušķi no tā, ko tu atradi sev apkārtnē, apmēram, kā šodien es te improvizēju. Vakaros es staigāju pa kalniem, lasīju materiālu un ar to nākamajā dienā strādāju. Ziedus jau neatvedīsi no Latvijas līdz... Bet nodarbības jānovada! Viņi smējās par mani, jo pie viņiem cilvēki netaigā pa šoseju un kalniem, lai lasītu augus. Kad nekā nav, var radīt kaut ko. Ja ir prāta asums, tu vari apspēlēt jebko. Šodien top garšvielu pušķis! Tas ir mīļāk nekā, piemēram, rožu pušķis.

Tagad es maz ņemu pasūtījumus. Laukos neaizstājama kādu 10 gadu griezumā ir sēru floristika. Sevi pasaudzējot, es vienu brīdi vispār atteicos to veidot, jo man bija sajūta, ka es esmu apbērējusi visu pagastu... Vienām bērēm vien vajag trīs vainagus, pa vakara un nakts cēlienu no pulksten 18.00 līdz pusnaktij vai ilgāk es vairāk nevaru paspēt.

Pirms tam vēl skuja, karkasi jāsaģādā, materiāls jāsaliek uz drātiņām... Man sākās alerģija pret skuļām. Bet viss ir likumsakarīgi. No tūjām gan vēl sataisu kādu sēru pušķi.

Mana floristika šobrīd ir mani skolēni, tā mazā floristika, ko viņi no skolas aiznes uz mājām – Ziemassvētku, Lieldienu rotājumi, pamācu, ka sākumā logi jānomazgā, un tikai tad tos var dekorēt. Rotājam skolu, taisām vainagus, iekarināmos objektus, sienu dekorus, dāvanas.

Visa diena šovasar man paiet kopā ar SIA «Limbažu ceļi», jo tiek asfaltēts ceļš uz Rogovku... Kā celtniecības placī dzīvoju. Visapkārt rūc un dūc. Ļoti daudz laika pa dienu aizņem konteineru augu kopšana, mēslošana, apgriešana, piesiešana. Rosos un rosos. Puķu dārzs prasa kopšanu. Augi ienāk mājās apzināti. Es izvēlos floristikai vajadzīgos augus. Man vajag daudz hostu, dažādu šķirņu, un izturīgus augus, lai mana firma garantētu, ka pušķis saglabājas nedēļu. Tikko ir pasūtītas internetveikalā jaunas hostas ar sarkanu lapojumu, floksi. Man te ir dārzs, kas radās kovida laikā. Te bija mazdārziņš, 10 vagas. Te nekas nesanāca, jo augsne bija tāda, ka kartupeļi bija jālauz ārā ar laušanu, kā dubļos. Nebūs. Saecējām. Pagājušo rudeni atceļoja 10 peonijas, iedēstīju svītru ar domu, ka te būs tikai peonijas. Tad nāca klāt otra strīpa – mārtiņprozes, nākamajā gadā piedāvāja liliju sīpolus, kā atteiksies – liliju svītra klāt! Tad floksi, jau kādas 30 šķirnes. Tomāti arī tepat aug. Sīpoli tika iestādīti, izrādījās, ka tie ir daudzgadīgi. Dobē, kurai te nebija jābūt. Floristikā es esmu atkarīga no visiem *alliumiem* (dekoratīvajiem sīpoliem), te aug šķirne «KRISTOFA». Ja es ieraugu sīpolus par diezgan lielu naudu, mani tas neattur, atkal es iekrītu grēcībā. Es apmierinu tā mirkļa iegribas.

Veidot pušķus man patīk no visa, kas nav puķes – lapas, saknes, tomāti, sēklotnes... Puķēm jāzied dārzā! Mans meistartiķis ir līgavas pušķis no ogābeles, ko veda uz Rīgu. Re, kur tā aug, rozīgajiem ziediem! Izturēja perfekt! Vienreiz bija pasūtīts veidot kāzu pušķi melleņu toņkārtā. Es ilgi domāju, no kā lai veidoju, un izdomāju. Pēc vairākiem gadiem pēc mūsu darbnīcas apmeklējuma krājkasītē es atradu aploksnīti ar naudu un paldies vēstulīti par melleņu krāsas pušķi! Tas bija tik...

Vakars kā pagarinātā diena

Es katru gadu apņemos, ka nestādīšu. Varētu to visu nedarīt, pulksten 17.00 iet atpūsties un lasīt grāmatas. Bet turpinu rosīties pa dārzu līdz tumsai. Skolas laikā diena beidzas nezin kad, jo jāatbild uz 100 vecāku e-pastiem. Es piekopju kovida laika metodi – fotogrāfēju bērnu darbus, salieku kolāžās kā atskaiti un nosūtu vecākiem, vadībai, pagasta pārvaldei. Ir floristikas mirkļa darbi, kurus tu nofotografē un saglabā. Vecāki man nekad neprasa, ko tas skolotājs dara? Viņi redz, un nav tādu jautājumu. Vakaros es lasu e-pastus, *WhatsApp* ziņas, kas sakrājušās pa dienu. Es neesmu tikai māsaiņniece, es esmu sabiedriskā darbiniece, es braucu daudz kur darba lietās, vadīt nodarbības, Rogovkā pagasts apmaksā pulciņu pieaugušajiem, otrdienās mēs tiekamies pēc darba. Diena pagarinās. Kad ir intensīvais lauku darbs, es tik ļoti nogurstu. Bet man darbs ir arī terapija no grūtsirdības. Tu nostrādāies un viss. Man ir tik daudz labu cilvēku apkārt. Ja man laiks atļautu, es varētu sarunās ar draudzenēm, kuras gaida manu zvanu kā saulīti, pavadīt veselās dienas. Man tam atliek laiks tikai vakaros līdz kādiem pulksten 22.00 vai 23.00, kad es dodos pie miera.

Man ir sajūta, ka vienā dienā es izdzīvoju nedēļu. Es izdaru tik daudz lietu, ka viens otrs pa nedēļu to knapi iespēj. Tikai dabūt atpakaļ to enerģiju nav tik viegli. ▣

Teksts – Ineta Atpile-Jugane
Foto – Arita Atpile-Dona

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.
Par projekta «24 stundas stopkadros»
(Nr. 2022.LV/RMA/03) rakstu saturu atbild
b-ba «Latgolys entuziastu grupa Bīdis»».

MAF
Mediju atbalsta fonds